

Fra Krig og Fred
Militærhistorisk Netværks Tidsskrift 2024

Fra Krig og Fred

Militærhistorisk Netværks Tidsskrift 2024

© Forfatterne og Syddansk Universitetsforlag 2024.
Sats og tryk: Grafisk Produktion Odense

Billedet på forsiden af tidsskriftet:

Kadetter og vagt i porten på Hærens Officersskole, Frederiksberg Slot,
Forsvarsgalleriet, Rekrutteringsinfo 1962, ukendt fotograf.

Billedet på bagsiden af tidsskriftet:

Militærhistorisk Netværks logo:

Det ældste billede af en dansk soldat, landsknægt fra Den Store Garde i Kong Hans'
hær under operationerne i Ditmarsken i vinteren 1500. Træsnit fra en skillingsvise.

Om redaktion, udvalg af artikler samt sikring af akademisk originalitet og kvalitet:

- Redaktionen af 2024-nummeret er foretaget af Niels Bo Poulsen (ansvarshavende) og Sofie Lene Bak.
- Tidsskriftets artikler er i udgangspunktet anonymt fagfællebedømt. Det gælder dog kun dem, som optræder i delen "artikler". Øvrigt stof er / kan være optaget uden fagfællebedømmelse.
- Forslag til artikler kan sendes direkte til institutchef Niels Bo Poulsen på nipo@fak.dk og adjunkt Iben Bjørnsson på ibbj@fak.dk. Se i øvrigt forfattervejledning i slutningen af nummeret.

ISSN: 2246-3070.

Mekanisk, fotografisk, elektronisk eller
anden mangfoldiggørelse af denne bog
er kun tilladt med forlagets tilladelse
eller ifølge overenskomst med Copydan.

Syddansk Universitetsforlag
Campusvej 55
5230 Odense

Tlf. 6550 1740
www.universitypress.dk

Indhold

Bidragydere	6
Forord	7
Artikler:	
ANNA SOFIE HANSEN SCHØNING	
Kampen mellem teori og praksis.	
Videnskabeliggørelse af de danske officersuddannelser	9
Summary	32
MICHAEL CLEMMESSEN	
Truslen og de tre reaktioner. Dansk forsvars udvikling 1900-1918	33
Summary	76
PETER HERTEL RASMUSSEN	
DDR's Volksmarine og Danmark	77
Summary	115
Fra arkiverne:	
KARSTEN SKJOLD PETERSEN	
Smuds på officersstandens ære.	
Den pinlige sag om løjtnant Stürup af De Vestindiske Tropper	117
Summary	127
MIKKEL KIRKEBÆK	
"Det var en mærkelig fornemmelse for mig at fotografere dette makabre spil"	129
Summary	158
Forfattervejledning	159

Bidragydere

Michael Hesselholt Clemmesen

Pensioneret brigadegeneral med kandidatgrad i historie fra Københavns Universitet fra 1981. Forskningsfokus har siden 2006 været dansk og nordeuropæisk strategihistorie fra 1870 til 1940. Seneste større udgivelse er sidste del af trilogien om dansk forsvarspolitik fra 1890 til 1940: *Sønderjyllands forsvar og Lembourns spionage. Om skiftet i 1928-29 tilbage til Tyskerkursen fra småflirt med fransk alliance* (Odense, 2019).

Mikkel Kirkebæk

Mikkel Kirkebæk (1973), ph.d., historiker og forfatter til en række bøger og artikler om danske frivillige soldater, højreradikale miljøer i Danmark og ideologisk krigsførelse.

Karsten Skjold Petersen

Karsten Skjold Petersen (f. 1967), museumsinspektør og seniorforsker på Nationalmuseet. Har skrevet flere bøger og artikler om dansk militær- og krigshistorie. Har senest udgivet *Nederlag og triumf* om den danske hærs felttog i Nordtyskland 1711-1713 under Store Nordiske Krig (2022). I april 2024 udkom hans nye bog, *Danske soldater i Vestindien*, som beskriver den danske militære tilstedeværelse i Dansk-Vestindien 1755-1917.

Peter Hertel Rasmussen

Hovedfagseksamen i historie 1975 fra Københavns Universitet med speciale i dansk udenrigspolitik 1812-1813. M.A. i "war studies" fra King's College, London, 1977. Ansat i Udenrigsministeriet fra 1979 til 2013. Forfatter til *Den danske Tysklandsbrigade 1947-1958* (Odense, 2019). Siden 2019 tilknyttet Danmarks Krigsmuseum som seniorprojektforsker, nu med henblik på udarbejdelsen af et studie over den østtyske Volksmarine og Danmark fra ca. 1970 til 1989.

Anna Sofie Hansen Schøning

Anna Sofie Schøning er adjunkt på Institut for Strategi og Krigsstudier ved Forsvarsakademiet. Schøning er ph.d. i Historie ved Roskilde Universitet og Forsvarsakademiet med afhandlingen *Fortid for Fremtid. Historiebrug i Hærens videregående officersuddannelse 1900-2016*. Schøning forsker og underviser i militær historiebrug, erfaringsudnyttelse, Forsvarets videnskabshistorie og klassisk krigsteori. Dertil har Schøning været del af arbejdsgrupperne bag Forsvarsakademiets bidrag til *Afghanistan-Erfaringsopsamling* (2016) og DIIS' uvildige historiske udredning om den danske indsats i Afghanistan 2001-2021 (under udarbejdelse).

Forord

Fra Krig og Fred er nu gået ind i sit andet årti som fagfællebedømt militærhistorisk tidsskrift. Det er på den baggrund nærliggende at se tilbage på de hidtil publicerede numre og gøre status.

2014 – tidsskriftets første år – var et meget produktivt år, hvor der blev udgivet hele to numre. Derpå indfandt den nuværende kadence sig med et nummer om året med typisk fire-seks bidrag. Dog med den tilføjelse, at der i 2018 blev publiceret et voluminøst særnummer i to bind: *Om læring og indsigt fra krig*. Heri blev en lang række slag og kampagner med særlig relevans for Forsvarets uddannelser præsenteret for læserne.

Frasat særnummeret er der siden 2014 i *Fra Krig og Fred* nu publiceret mere end halvtreds artikler. Deres indhold spænder bredt. Uden at opremse alle bidrag kan nævnes: krigens kulturhistorie, militær kartografi, spionage og efterretningshistorie, fæstningsanlæg, det nazistiske Tysklands militære styrker og operationer og kvindelige soldater i Den Røde Hær. En række tekster har haft det danske forsvar som sit genstandsfelt, herunder omhandlet overvejelserne om gaskrig i mellemkrigstiden, anvendelsen af historie på officersuddannelserne, Forsvarets brevduevæsen samt forsvaret af den sjællandske øgruppe under Den Kolde Krig. Dertil kommer emner som Forsvarets deltagelse i internationale operationer, forsvarschefembedet, dansk sikkerhedspolitik under Første Verdenskrig og i mellemkrigsperioden samt rekruttering af udlændinge til flåden under Skånske Krig og dansk uniformshistorie. Der er også bragt op til flere artikler om danskere i tysk krigstjeneste, et bidrag om den britiske flådes ildledning under Første Verdenskrig, tekster om bl.a. krigsveteraner, om krigsforbrydelser samt om NATO og angrebet på USA den 11. september 2001.

Der har gennem årene været bragt relativt lidt materiale, der ikke omhandler dansk og europæisk militærhistorie, ligesom der er meget få indlæg, der tackler grundlæggende metodiske og teoretiske problemstillinger forbundet med fagområdet militærhistorie. Tidsmæssigt omhandler de fleste artikler det 20. århundrede, til dels 19. århundrede, mens der er langt mellem bidragene, når vi går længere bagud i tid. Hvad der også springer i øjnene, er en stor andel af mere modne bidragydere, typisk placeret uden for universitetsverdenen, og af helt unge bidragydere. Det er samtidig signifikant, at blot hver syvende skribent er kvinde.

Det er ønsket med dette tidsskrifts redaktionelle linje, at dets tekster skal afsøge militærhistorien så bredt som muligt. De indkomne forslag må meget gerne nå ud i grænsezonerne til andre grene af historieskrivningen, og de må meget gerne udfordre og debattere militærhistoriens berettigelse. Samtidig med at re-

daktionen glæder sig over de allerede publicerede artikler, som både mht. relevans, emner og faglig kvalitet har bidraget til at fremme dansk militærhistorie, skal der lyde en opfordring til læserne om at bidrage til at brede tidsskriftets indhold endnu mere ud og sikre, at det bliver et inkluderende og repræsentativt medie for den militærhistoriske del af historieforskningen.

2024-nummeret indeholder fem tekster, som rækker fra det 21. århundrede og til det 18. århundrede, og som bringer os fra Estland over DDR og Danmark til Caribien. Det indledes med et studie af debatten om videnskabeliggørelsen af det danske forsvars officersuddannelser. Tyngdepunkterne er debatten efter akkrediteringen af Forsvarets officersuddannelser i 2014 og debatten i forbindelse med etableringen af Den kongelige militære Højskole i 1830. Derpå følger en undersøgelse af den tyske trussel mod Danmark og Forsvarets håndtering af denne 1890-1918. Videre følger en analyse af DDR's søværn – Volksmarine – i relation til Danmark. Så følger i sektionen "Fra arkiverne" to bidrag, som er biografiske i deres karakter. De giver os henholdsvis indsigt i en sag om officerskorpsets æresbegreber i 1700-tallet og i en dansk krigsfotografers deltagelse i den estiske uafhængighedskrig 1919.

Med publiceringen af dette nummer sker der en ændring i redaktionens sammensætning. Lektor Sofie Lene Bak, Københavns Universitets SAXO-institut, må desværre træde ud af redaktionen pga. andre opgaver. Vi vil savne hende i redaktionen, men vi glæder os samtidig over, at hun også i fremtiden støtter tidsskriftet ved at kanalisere artikelforslag fra universitetet i dets retning. En meget varm og dybtfølt tak skal samtidig lyde for det gode samarbejde gennem årene og for den betydelige indsats, hun har lagt i arbejdet. Ny i redaktionen er adjunkt Iben Bjørnsson, Forsvarsakademiets Institut for Strategi og Krigsstudier, som netop er indtrådt.

Dette års nummer udkommer med betydelig forsinkelse. Redaktionen beklager dette. Den fagfællebedømmelse, som vi vægter højt i tidsskriftet, er en tids- og ressourcekrævende proces, som også ind imellem støder på udfordringer uden for redaktionens kontrol. Næste års nummer er dog allerede så småt i sin vorden, og det er ikke forventningen, at forsinkelsen får fremadrettet virkning. Under alle omstændigheder: God læselyst!